

ΟΡΙΣΜΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

A. Η ελληνική οικονομία μετά την επανάσταση

B. Η Ελληνική οικονομία κατά τον 19ο αιώνα

«Μεγάλη Ιδέα»: Εθνική ιδεολογία που κυριάρχησε στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Εκπορεύθηκε από την αντίληψη ότι το υπάρχον κράτος που δημιουργήθηκε μετά την Ελληνική Επανάσταση δεν ήταν παρά μία ημιτελής κατασκευή, τα θεμέλια απλώς για κάτι μεγαλύτερο και δημιουργούσε προσδοκίες για ολοκλήρωση του εθνικού οράματος, που προϋπέθετε σημαντική διεύρυνση των συνόρων. *Με τη Συνθήκη των Σεβρών (10/08/1920) το όραμα της Μεγάλης Ιδέας φάνηκε να γίνεται απτή πραγματικότητα, διαλύθηκε όμως με τη Μικρασιατική καταστροφή, το 1922.*

«Ισοζύγιο πληρωμών»: Η σχέση ανάμεσα στην αξία των εισαγωγών και των εξαγωγών στις εμπορικές συναλλαγές. Στη διάρκεια του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ού αιώνα η Ελλάδα αγόραζε από το εξωτερικό πολύ περισσότερα από όσα πωλούσε εκεί, και έτσι το εξωτερικό της εμπόριο ήταν σχεδόν μόνιμα παθητικό για τη χώρα.

«Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774)»: Με τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774) μεταξύ της Ρωσίας και της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, με την οποία τερματιζόταν ένας μεταξύ τους πόλεμος, τα χριστιανικά - ελληνικά- πλοία προστατεύονταν από τη ρωσική ισχύ και έτσι ευνοήθηκε η ραγδαία ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους.

«Εθνικές γαίες»: «Εθνικές γαίες» ήταν οι ακίνητες, οι κτηματικές ιδιοκτησίες των Οθωμανών στις περιοχές που περιήλθαν στον έλεγχο του ελληνικού κράτους. Η γη αυτή ανήκε είτε στο οθωμανικό δημόσιο είτε σε μουσουλμανικά ιδρύματα είτε σε ιδιώτες, ως ιδιοκτησία ή ως δικαίωμα νομής (εκμετάλλευσης). Οι περιουσίες αυτές περιήλθαν στην κυριότητα του ελληνικού κράτους «επαναστατικώ δικαίω». Για τις ελληνικές επαναστατικές κυβερνήσεις αποτέλεσαν το πρώτο και, ουσιαστικά, το μόνο κεφάλαιο στη διάρκεια του πολέμου, γι' αυτό και χρησιμοποιήθηκαν ως υποθήκη για τη σύναψη δανείων ή ως μέσα εξασφάλισης εσόδων, μέσω της εκποίησής τους.

«Επάλληλα δικαιώματα επί της γης»: Πρόκειται για διαφορετικά δικαιώματα που ασκούνται ταυτόχρονα στο ίδιο έδαφος από διαφορετικά φυσικά ή νομικά πρόσωπα (π.χ. δικαίωμα κατοχής, νομής, ενοικίασης ψιλής κυριότητας). Η κατάσταση αυτή επικρατούσε κυρίως στον οθωμανικό χώρο, με αποτέλεσμα την απουσία τίτλων ιδιοκτησίας, γεγονός που δυσχέραινε τη διανομή των εθνικών γαιών.

«Εκδοτικό δικαίωμα»: Πρόκειται για τη δυνατότητα μίας κεντρικής τράπεζας να εκδίδει τραπεζογραμμάτια, χαρτονομίσματα δηλαδή, για λογαριασμό ενός κράτους. Το τελευταίο μάλιστα ενισχύει ή και επιβάλλει την κυκλοφορία τους. Για την Εθνική Τράπεζα, μέχρι να ιδρυθεί η Τράπεζα της Ελλάδος, το εκδοτικό δικαίωμα ήταν το μεγάλο της πλεονέκτημα και ταυτόχρονα η κύρια πηγή εσόδων της.

«Η πτώχευση του 1893»: Κατά το έτος 1893 η Ελλάδα βρέθηκε σε αδυναμία να εξυπηρετήσει τα τοκοχρεολύσια των εξωτερικών της δανείων και ζήτησε επαναδιαπραγμάτευση του δημόσιου χρέους της. Η «πτώχευση», όπως χαρακτηρίστηκε, δεν ήταν ασυνήθιστη επιλογή των φτωχότερων κρατών, στην Ελλάδα όμως της εποχής εκείνης είχε μεγάλο πολιτικό κόστος. [Οι διαπραγματεύσεις με τις πιστώτριες χώρες συνεχίστηκαν μέχρι τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897.]

«Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος»: Τα οικονομικά του ελληνικού κράτους, το 1898, οδηγήθηκαν σε καθεστώς Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ). Εκπρόσωποι έξι δυνάμεων (Αγγλία, Γαλλία, Αυστρία, Γερμανία, Ρωσία, Ιταλία) ανέλαβαν τη διαχείριση βασικών κρατικών εσόδων. [Στόχος αυτής της υποχρεωτικής διαχείρισης ήταν η εκπλήρωση των υποχρεώσεων της χώρας προς την Οθωμανική αυτοκρατορία, δηλαδή η καταβολή της πολεμικής αποζημίωσης ύψους 92.000.000 δραχμών και η εξυπηρέτηση των άλλων δανείων].